

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Quòd animæ pulchritudo consistit in gratia & virtutibus, quæ differunt, vt
lumen & radius. Et de triplici gratia, & de libero arbitrio. Cap. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

Job 7. ⁸ uinum? sicut infert Iob, dicens: Domine, quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Si enim nihil famus in cordibus nostris, aliquid tamen magni latet de nobis in corde diuino. O Pater misericordiarum, quid apponis ergo eos cor tuum? Scio, quia ubi thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Et si quasi nihil sunt in iudicio veritatis tuae, tamen aliquid sunt in affectu pietatis tuae. Quid ergo sunt? utique templum Dei, imò sponsa Christi sunt in corde Dei, sua dignatione, nò recta dignitate. Si non fecit ille, quod sponsus, si non tanquam sponsus amauit, si non zelatus est tãquam sponsus, noli acquiescere te sponsam arbitrari ò anima mea. Hæc Bernardus.

IV.
Benedictio. Quintò, in fine anima sancta fidenter à Christo benedictionem expectet, ingressura domum non manufactã æternam in calis. Tunc enim perfectè eam Deus reddet ex omni parte perfectam habitationem sibi, quàm ineffabiliter beatificabit in habitans gloria maiestatis.

Quòd animæ pulchritudo consistit in gratia & virtutibus, quæ differunt, ut lumen & radius. Et de triplici gratia, & de libero arbitrio. Cap. XVII.

Anima
quid sit.

Pulchra es amica mea, suavis & decora. Anima est vita perpetua; per memoriam, intelligentiam, & voluntatem ad imaginè Dei facta; capax virtutis & gratiæ, vel vitij; susceptiua poenæ, vel præmij arbitrij libera; potètijs, habitibus, & affectionibus decorata; carens pondere, figura, & colore; passibilis, & mutabilis: eò magna, quò capax æternitatis: eò recta, quò est appetens bonitatis: eò beata, quò particeps diuinitatis. Vnde rationalis anima, quantum ad essentiã suã, est imago diuinæ essentiæ. Et hæc imago est secundum indistinctionem, cuius imaginis reformatiua est ipsa gratia diuina, secundum quã anima ipsa dicitur esse suavis, quia in libro Sapientiæ Spiritus Domini suavis dicitur, ubi legitur: *O quam suavis est Spiritus tuus Domine in nobis.* Gratia namque perficit animam secundum indistinctionem, quantum ad essentiã imaginis, sicut anima, quantum ad suas potètijs, est imago Trinitatis, & illa est, quantum ad distinctionem imaginis. Vnde quantum ad potètijs, & secundum distinctionem potètiarum reformatiua huius imaginis est ipsa virtus, secundum quã anima dicitur decora, & efficitur charissimã, ut videbitur. Hinc etiã secundum quosdam, quæ est comparatio ipsius animæ ad suas potètijs, eadem est comparatio ipsius gratiæ ad virtutes: cuius exemplum

Sapient. 12.

plum patet de lumine & radio in ipso aere. Nam lumen & radius idem sunt secundum substantiam, quia lumen est substantia radij, quamuis secundum rationem esse differunt, quia lumen dicitur, quod perficit aërem indistinctè: radius verò dicitur illud, quod perficit per distinctionem in partibus, quia radius ducit directionem ipsius luminis ad hanc vel ad illam partem aëris, lumen autem non. Simili modo lumen in anima est gratia: radius verò virtus est, præsertim infusa; quia gratia, quæ est ipsa lux, perficit animam; quantum ad essentiam, & indistinctè, quantum ad omnes potentias. Virtus verò animam perficit, quantum ad partes, quæ sunt potentia vel vires eius: quia Fides in anima, radius quidem est dirigens vim rationalem in primam veritatè. Spes verò radius est, dirigens irascibilem in summam maiestatem. Charitas autem radius est, dirigens vim concupiscibilem in summam bonitatem. Sicut ergo radius substantialiter est in lumine, & sicut lumen est causa substantialis ipsius radij; sic virtus est in gratia substantialiter, & gratia est causa effectiua substantialis ipsius virtutis. Ideo, secundum Bernardum, virtutes sunt ordinantes affectiones per gratiã. Et in his duobus consistit suauitas & decor ipsius animæ, vt non solum dicatur *pulchra*, sed etiam *suavis & decora*. De gratia tamen primo persequendo sciendum est, quod gratia triplex distinguitur. Prima dicitur gratia generalis: & sic gratia est diuinum adiutorium creaturæ gratis impensum, quæ datur indifferenter ad quemlibet actum. Vnde sine gratiæ huius adiutorio nihil possumus facere, nec etiam in esse durare. Secunda dicitur gratia specialis; quæ dicitur gratia gratis data, quia datur ingrato & indigno, & est donum à Spiritu sancto, sed non cum Spiritu sancto, quo quis se præparat ad suscipiendum donum Spiritus sancti. Nam gratia gratis data, donum est infusum rationali naturæ sine meritis, quantum in se est, disponens ad salutem propriam, vel alterius ædificationem, sine qua nullum opus bonum à nobis perfici potest. Nam huius gratiæ est retuocare liberum arbitrium à malo, & excitare ad bonum; sine qua nullus sufficienter facit, quod in se est, vt præparet se ad salutem. Veruntamen, quamuis liberum arbitrium per se legem implere non potest, nec in se gratiam efficere: si tamen non facit, non est excusabile, quia gratia gratis data semper præsto est, cuius adminiculo facere potest, quod in se est, scilicet consentire gratiæ commoventi, quo facto, gratiam gratam facientem acquirat, qua adeptæ, diuinam legem & voluntatem

Gratia tri-

plex.

I.

II.

V 4. adim-

Facere
quod in
se est.
111.

Rom. 7

Libertas
arbitrij.
Eccli. 15.

Gratiam
mouere li-
berum ar-
bitrium.

adimpleat. Facere verò quod in se est, tria complectitur. Primo, dimittere actum peccandi: secundo, deserere voluntatem peccandi: tertio, conari in bonum, prout est sibi possibile. Nulli enim hæc tria faciendi, gratia gratum faciens denegatur. Tertio, dicitur gratia specialissima, quæ vocatur gratia gratum faciens, quia gratum facit hominem Deo. Et est à Deo efficiente, à gratia gratis data liberum excitante & mouente, ac à libero arbitrio consentiente: sine qua nullus mereri potest nec in bono proficere, nec in bono perseverare, nec ad gloriâ peruenire vnde summè necessaria est ipsi libero arbitrio, quia sine ea non potest esse sufficiens ad bonum operandum, & malû cauendû. Quamuis enim liberum arbitrium ex se potest in bonum natura, quod suæ facultati proportionatur, non tamen potest in bonum, quod excedit nature suæ facultatē sine gratia ista. Dicit enim Glossa super illud Apostoli: *Non enim, quod volo bonum, hoc ago* &c quod homo naturaliter vult bonum, sed voluntas hæc semper caret effectu, nisi gratia Dei vel se suum adiuerit. Libertas autem arbitrij consistit in duobus, scilicet in libertate discretionis, vt possit iudicare, & in libertate electionis, vt possit eligere. *Deus enim ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui*, id est, in potestate liberi arbitrij. Et in eo, quod incidit in peccatum, liberum arbitrium non est ablatum, quamuis in hoc sit debilitatum: quia quod prius ante peccatum sine difficultate facere poterat, post peccatum sine difficultate & pugna perficere non potest, scilicet facere bonum, & fugere malum. Caterum, secundum Anselmum, gratia & liberum arbitrium sic se habent ad hominem, sicut pater & mater ad prolem: qui sicut sine patre & matre nasci non potest, sic sine gratia & libero arbitrio saluari non potest. Est autem liberum arbitrium, secundum Augustinum, facultas voluntatis & rationis, qua bonum eligitur assistente gratia, & malum desistente gratia. Quæ gratia nos Deo gratificat, & per illam, & cum illa Deus seipsum nobis donat: quæ cuncta bona nostra reddit meritoria, liberat à potestate diaboli, adoptat in filium Dei, efficit sponsam Christi, constituit heredem regni, & consecrat in templum Spiritus sancti. Cuius effectus est mouere liberum arbitrium duobus modis. Primo modo, quia gratia dispositio quædam est, ad quendam motum spirituale. Nam sicut pondus in corporalibus disponit ad motum, sic suo modo pondus in spiritualibus disponit ad spirituale motum. Gratia verò quoddam spirituale pondus est datum animæ, per quod habet sursum tēdere. Liberum

kum

rum autem arbitrium natum est seipsum mouere secundum actus in quos de se potest: sed cum adiutum est, & informatum gratia, tunc seipsum excellentius mouet: sicut pluma madefacta propter grauitatem aque citius descendit, quam sicca. Et sic gratia mouere dicitur liberum arbitrium: per quem etiam modum amor mouere dicitur hominem ad opera ardua & magna, etiam delectabiliter facienda. Secundo modo dicitur gratia mouere liberum arbitrium, quia gratia est sicut quaedam influentia procedens à luce superna, quæ semper habet coniunctionem cum origine sua, sicut lumen vel radius cum suo principio, id est, rota solari. Et quia semper origini suæ coniungitur, ideo non tantum attribuitur eidem operatio ratione subiecti in quo, sed etiam ratione subiecti à quo. Nam sicut lumen solare non solum operatur cum aëre, sed etiam operatur in ipsum aërem ratione continuationis à suo fonte: sic gratia non solum operatur cum libero arbitrio, sed etiam ipsum liberum arbitrium mouet, ita quod gratia proprium est instrumentum Spiritus sancti ad mouendum liberum arbitrium.

Quod animæ salus pendet ex gratia & libero arbitrio: sed operametriciora principalius sunt ipsius gratiæ, cuius presentia per tria potest cognosci. Cap. XVIII.

Plura es amica mea, suavis & decora. Bernardus libro de gratia & libero arbitrio: Sine gratia & libero arbitrio salus fieri non potest. Deus enim auctor salutis est, & liberum arbitrium tantum capax, nec dare illam nisi Deus, nec capere uale nisi liberum arbitrium: nec ergo salus fieri potest absque consensu tam gratiam accipientis, quam dantis, & sic gratiæ operanti salutem cooperari debet liberum arbitrium consentiendo. Consensus autem voluntarius, quo discernimur à bestiis, est habitus animi liber sui, qui nec cogitur, nec extorquetur. Non enim est consensus, nisi voluntarius. Vbi ergo consensus, ibi voluntas: & ubi voluntas, ibi libertas. Et hoc est liberum arbitrium, quod utriusque nos beatos efficit, vel miseros per consensum boni vel mali. Nam ille consensus ob voluntatis inamissibilem libertatem, & rationis (quod secum semper & ubique portat) indeclinabile iudicium, non incongruè dicitur liberum arbitrium. Ipse liber sui propter uoluntatem, ipse iudex sui propter rationem. Et merito libertatem comitatur iudicium, ut ubi peccet, quod liberum sui est, ibi se iudicet. Sola ergo gratia fit in nobis bonum meritorium, quæ præuenit & sanat liberum arbitrium.

Consensus
voluntarius.